

l'ed. Casacuberta VIII, 45.29, mot que ja surt abans a la 44.6). Llició, doncs, ben dubtosa. El de Desclot (Buchon, 35; NCL., § 4, II, 26.5) és incert que contingui aquest mot en un altre sentit, car també es podria tractar de *copoll* = *capoll* 'capdamunt' (cf. ací CÔP). El cast. *cópano* figura també en González de Clavijo, 64.28 (ed. Estrada CLXXXI). Whatmough (*Dial. of Anc. Gaul.*, 220) troba *caupulus* també en una inscripció de la Germania Inferior: el menys que es pot dir, però, és que el mot no té gens d'aire cèltic.

Copons: no és que l'etimologia CAUPŌNA sigui «mancada de probabilitat» (*AlcM*): tenint en compte el gran nombre de NLL que vénen de locatius plurals femenins en -is (E. T. C., 63, 50-51, 164, etc.) l'ètimon *CAUPONIS 'en els hostalets' és ben versemblant. Disposem de documentació força més antiga que la indirecta de 1534 que cita *AlcM*.

Copoll, V. *cóp*, cf. *còpol*

COPRO-, forma prefixada del gr. κόπρος 'excrement, fems': *copragog* [1868, *SLitCosta*], format amb ἄγω 'jo empenyo'; *copròfag*, *copròfít*, *coprobi*. + *Co-25 prolàlia* 'vici d'usar una munició d'expressions sutzes, excrementícies'; + *coprolàlic* l'afectat per aquest tirat vicios, morbós: format amb el gr. λαλέω 'jo garlo, xerro'.

Copró, *copronada*, V. *carpó*

COPSAR, primerament regional del Nordest (bisbats de Girona, Vic i Elna), amb el sentit de 'agafar al vol', 'entomar o abastar una cosa que cau o està enlaire', mot bastant estès però modern i només català, d'origen incert; potser degut a una contaminació soferta pel verb *cobrar*, en el seu sentit antic de 'agafar, pendre, collir', que en la seva forma actual o en la forma original CŪPĒRARE s'hagués encreuat amb un mot de sentit semblant; podria correspondre a una base *CŪPESSARE que resultés, en llatí vulgar, de l'encreuament d'aquest CUPERARE amb el ll. CĀPESSĒRE 'empunyar, aferrar', si bé el fet que *copsar* sigui un mot d'extensió limitada, i d'antecedents escassos en la història de la llengua, fa posar un cert dubte en aquesta etimologia; però altres encreuaments a què *cobrar* estava exposat, durien a hipòtesis que es presenten a objeccions tant o més fortes; de tota manera la variant mallorquina *engospar*, encara més limitada, moderna i menys explicable, deu ser alteració de *copsar* (per influència d'un altre mot) i no pas a la inversa. □ 1.ª doc.: 1867, Verdaguier; sembla que ja figura *copçar* en el *Torcimany*, c. 1390.

Va ser negligit per tots els diccs. fins que va usar-lo Verdaguier,¹ que per cert ho féu sovint i ja en el seu escalaborn de 1867: «Per a trencar de l'arbre lo cimeral, s'hi atansa, / quan llest descaragola's lleig drach d'ulls flamejants / y, adressant-se feréstech en sa cua de llansa, / ab boca ampla y rogenca li va

a *copsar* les mans»;² sovint en altres passatges (on no existeix la primera versió, però sí les eds. i fins l'original millorat de 1877): «pus l'aygua pouhada cristall n'era y perles / com gayres no'n *copsan* los lliris d'olor» (x, 42b); en aquests passatges i en els altres verdaguierians, sobretot en els primers que ara hi afegiré de l'*Atlàntida*, es veu com en el gran vigatà és més aviat un sinònim d'agafar, engrapar, garfir', intensiu i noblement emfàtic per cert, però amb no gaire del matís distintiu gironí-empordanès 'agafar al vol, entomar'.

«Mes ja a l'incendi, roges, esclaten les muntanyes, / --- / foragiten los fosos tresors de ses entranyes, / que *copçan* en llur falda les planes verdajants» (66), «la llambreganta ullada de fera monstrosa / seguint, tantost lo *copça* son ample coll obert» (176); «càstich gran! ab llurs eynes rogenques, rochs y grava, / llenya del Teyde pugén Atlants a capgirells, / que *copça* l'ample cràter, envoltos ab rius de lava» (248), «quan inhumanes dones / --- la testa a Orfeu llevaren, / menys amargantes que llur cor, les ones / en sa falda de perles la *copçaren*» (200); altrament no s'apartà gaire d'això en les obres posteriors: «Rosada divina, quan vos *copsarè?*», *Idillis i Cants M.* (DAg.), i aquell «jo a *copsar*-los vaig sobre Portvendres», que tots recordem del *Canigó*; i on, com en més d'un dels anteriors, no deixa de ressonar també, com sota corda, la noció del soc ofensor que ens llancen i que ens emparem enlaire amb les dues mans abans que ens fereixi en el cap. Aquest és precisament el matís (on no deixa de participar el d'encert preventiu) en un altre passatge de Mn. Cinto: «lo Criador --- fet home, ab lo calze que li dares, / *copsa*, quan vola a consecar-te, el llamp» en els mateixos *Idillis*. No, per aqueix matís, és menys clar que, en aquest llenguatge d'una vella família vigatana, el mot apunta més a la noció d'engrapar o aferrar amb puny ferm' que la d'encertar, ensepegar amb agilitat una cosa que ens fan haver des de lluny', que és la més viva avui en l'ús comú del català oriental.

En el nostre segle, en efecte, el mot és viu, i molt popular i usat, a tot l'Empordà, Gironès, Garrotxa, Osona i més enllà de l'Albera; en els meus anys de noi i d'adolescent no era conegut a Barcelona ni rodalia, però m'era ja familiar per les temporades que havia passat a l'Alt Empordà, a Girona i Blanes i per la conversa amb els parents d'allà. A tots aquests llocs amb el matís que precisa bé el DFa. «agafar, atrapar, al vol: *copsar la pilota*, *copsar una papallona*»; en general ho he sentit sempre així, i amb present *kòpsa* d'o tancada.

Si bé és veritat que, en comarques que ja s'acosten a la de Verdaguier, els matisos s'aveïnen ja amb els vigatans: a Sant Aniol de Finestres (1964), entre gent més pagesa que bosquerola, els sentia «*kupsá* el vapor», tant se val que fos parlant de les síties dels carboners o de la fornal del ferrer. En tot cas tenim de ple els matisos verdaguierians en la bella prosa de l'olotí Mrn. Vayreda: «les ensenyances del seminari, *cob-sades* sense vocació y sots la pervertidora influència